

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Korjauspalveluiden ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen hankinnoissa

Kaupunginhallitus 11.08.2025 § 223
2013/02.08.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, puh. 044 718 2153

Hankintasuunnittelija Tiina Tiihonen, puh. 044 718 2124

Hankintasuunnittelija Jaana Mäntykenttä, puh. 044 718 4616

Hankintasuunnittelija Sanna Kristiina Soininen, puh. 044 718 4124

Rakentamiskoordinaattori Eija Hartikainen, puh. 044 718 5721

Rakennuttajapäällikkö Marko Väätäinen, puh. 044 718 5686

Yritysasiantuntija Olli Kokander, puh. 044 718 2043

Ympäristöasiantuntija Mari Turunen, puh. 044 718 2870

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Merkitään, että ympäristöasiantuntija Mari Turunen ja hallinnon suunnittelija Sanna Soininen olivat läsnä pykälässä esittelemässä asiaa ja he poistuivat kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Sami Kumpulainen ja 48 muuta allekirjoittanutta valtuutettua ovat tehneet valtuustoaloitteen korjauspalveluiden ja kierrätysmateriaalien hyödyntämisestä hankinnoissa.

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että Kuopion kaupunki selvittää mahdollisuudet lisätä korjauspalveluiden ja kierrätysmateriaalien hyödyntämistä.

Valtuustoaloitteen mukaan selvityksessä tulisi erityisesti tarkastella:

- Paikallisten korjaus- ja kierrätyspalveluiden tarjontaa, ja mahdollisuuksia tiivistää yhteistyötä paikallisten yritysten ja ammattilaisten kanssa.
- Kaupunginhankintaprosessien kehittämistä siten, että korjaus- ja kierrätysvaihtoehdot arvioidaan aina ennen uusien hyödykkeiden hankintaa.
- Kierrätysmateriaalien ja kierrätettävien tuotteiden suosimista hankinnoissa, huomioiden niiden kustannustehokkuus, laatu ja ympäristövaikutukset.
- Korjaus- ja kierrätysvaihtoehdot kustannusvaikuttavuutta pitkällä aikavälillä, mukaan lukien taloudelliset ja ekologiset näkökohdat.

- Koulutusta ja viestintää, jolla lisätään kaupungin henkilöstön ja asukkaiden tietoisuutta korjaamisen, kehittämisen ja kierrätysmateriaalien hyödyistä.

Kuopion kaupunki on sitoutunut strategiassaan, [Viksu Kuopio –ohjelmassa](#), [Kiertotalouden green deal -sitoumuksessa](#) ja hankintaohjelman linjauksissa kestävän kehityksen teemoihin ja erityisesti resurssiviisauteen. Hankintaohjeissa linjataan, että hankintoihin ja investointeihin tulee sisällyttää ilmasto-, resurssiviisaus- ja luontonäkökulma. Tämä tukee kaupungin ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteiden saavuttamista ja edistää vastuullista taloutta.

Korjauspalveluiden ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen hankinnoissa on ollut kaupungilla jo laajalti käytössä erityisesti kasvun ja oppimisen palvelualueella (kuuluu nykyiseen sivistystoimialaan) sekä Tilapalveluissa. Asiasta on tietoa hankintaohjeissa ja -ohjelmassa sekä Kuopion kaupungin [Hankinta-verkkosivuilla](#) ja Kuhassa (kaupungin intranet). Hankintojen usein kysytyt kysymykset -asiakirjassa on ensimmäisenä kohtana vaiheet, mitä pitää tehdä aina ennen jokaista hankintaa. Listalla ovat ”Onko tuotetta saatavilla käytettynä” ja ”Voiko entisen korjata”.

Kalustekilpailutuksissa on selvitetty toimittajien mahdollisuuksia edistää Kuopion strategian mukaisia hiilineutraaliustavoitteita. Jokaisen puitesopimuskumppanin on pitänyt tarjouskilpailussa antaa ympäristövastuullisuusselostus, jossa on huomioituna mm. tuotteiden elinkaaren pidentäminen, huoltopalvelut, tuotteiden korjattavuus, kalusteiden muunneltavuus, kestävät/helposti puhdistettavat materiaalit, liitosten kestävyys, ergonomisuus, tuotteiden kierrätettävyyden, tuotteiden uudelleenkäyttöpalvelu, kierrätysmateriaalien käyttö, vähähiiliset materiaalit, valmistuksessa käytetty puutavaran alkuperä, materiaalien haitalliset kemikaalit, toiminnan ympäristövaikutukset, hiilijalanjälki ja ympäristövastuullisuuden kehittäminen.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen hankintojen nykytilanteen kuvaus

Kasvun ja oppimisen palvelualueella peruskoulujen, lukioiden, nuorisotilojen ja päiväkotien kalusteet ja koneet tilataan pääsääntöisesti investointimäärärahoilla sopimustoimittajilta (uudet, käytetyt ja Outlet-tuotteet). Tarpeiden tullessa esille selvitetään, onko hankinnalle perustelu ja esihenkilön lupa. Lisäksi selvitetään, onko tuotetta (kalusto, teknisen työn koneet, kodinkoneet, IT) varastoilla tai toisessa kohteessa tai onko entinen tuote korjattavissa. Vasta sitten määritellään, kuuluuko hankinta investointeihin vai tehdäänkö hankinta käyttötaloudesta.

Jos koulu tai päiväkoti joutuu tyhjennettäväksi/purettavaksi, kalusto katselmoidaan ja käyttökelpoiset kalusteet ja tarvikkeet siirretään eri kohteisiin tai tiloissa järjestetään huutokauppa. Jätekeskustyhjennyksiä varten käytetään esimerkiksi urheiluseuroja ja yhdistyksiä. Poistuvista ja tyhjennettävistä sisäilma-kohteista hyödynnetään ns. kovaa, puhdistettavien kalusteiden. Niitä sekä muita eri kouluilta poistuvia kalusteita laitetaan tarjolle sähköpostitse koulujen rehtoreille, jotta he voivat ilmaista koulujensa tarpeen. Rehtoreilta tulee nykyään myös suoraan kyselyitä käytetyistä kalusteista. Kasvun ja oppimisen palvelualueen sekalaisia eri kohteista poistuneita kalusteita ja koneita (myös pesukoneet, mikrot yms.), jotka odottavat siirtoa uusiin kohteisiin, säilytetään pääasiassa Kelloniemen varastolla ja Yhteiskoulun tiloissa.

Koulujen rikkonaisia kalusteita pyritään korjaamaan: esimerkiksi puisia pulpetteja ja voimistelupenkkejä kunnostetaan paikallisessa puusepänliikkeessä tai paikallisen sopimustoimittajan tehtaalla. Tuoleihin uusitaan kumi/huopatassuja sekä tarvittaessa verhoillaan uudestaan (sopimustoimittajat, paikalliset yritykset, Servica). Lisäksi sopimustoimittajilta on saatavissa varaosia ja huoltoja myös takuuajan (yleensä 5 vuotta) jälkeen. Tilapalveluiden ja

Servican kautta tilataan myös korjauksia ja asennuksia, esimerkiksi liikuntasalin vaijerikiinnitteisiin välineisiin, kiintokalusteisiin, kaappien avaimiin, vaatenaulakoihin ja valkotauluihin.

Jos kouluilta, päiväkodeista tai nuorisotiloista tulee poistoon vanhoja kalusteita, joita ei voi enää käyttää muissa kohteissa, niitä tarjotaan hakupalkalla ensin mm. Konttiin, Elävään Kauppaan, Vilin Valintaan, maahanmuuttajien tarpeisiin, yhdistyksiin ja henkilökunnalle. Joitakin vanhoja ja painavia koneita, joihin ei ole saatavissa varaosia tai jotka eivät täytä enää turvallisuusmääräyksiä, myydään esim. romuttamolle, yhdistyksille tai henkilökunnalle. Vasta näiden selvitysten jälkeen järjestetään kuljetus jätekeskukselle.

Koulut ja päiväkodit saavat yrityksiltä, yhdistyksiltä ja yksityisiltä lahjoituksia silloin tällöin käsitöiden ja kuvaamotaiteen tarpeisiin: esimerkiksi hiontapapereita, paperia, kangastilkkuja/näytepaloja, laminaattipaloja. Päiväkotien ja koulujen työntekijät ovat joskus hankkineet käsityön ja askartelun tarvikkeita Elävästä Kaupasta. Kierrätettyjä käsityö- ja askartelutarvikkeita hankkiessa tulee huomioida materiaalien mahdolliset hajuhaivat (voivat olla peräisin esimerkiksi sisäilmaongelmaisesta kohteesta).

Useilta sopimustoimittajilta voi tilata uusia ja käytettyjä kalusteita, Outlet-tuotteita, varaosia ja huoltoja. Alla on listattuna useimmin käytettyjä puitesopimustoimittajia sekä paikallisia yhteistyökumppaneita.

- Oppimisympäristökalusteet: Isku Spaces Oy, Kuopion Woodi Oy, Lekolar-Printel Oy, Martela Oyj, Modeo Oy
- Työympäristökalusteet: Isku Spaces Oy, Martela Oyj, Modeo Oy, Tavara Trading TTR O
- Hoivakotikalusteet: Kuopion Woodi Oy, Isku Spaces Oy, Oiva ratkaisut Oy, Martela Oyj
- Päiväkotikalusteet: Kuopion Woodi Oy, Lekolar-Printel Oy, Tevella Oy, ABA Skol Oyi
- Kirjastokalusteet: F-inno Oy, Suomen kirjastopalvelu Oy
- Verhotarvikkeet: Eurokangas
- Kuljetukset ja siirrot: Suomen Muuttofirma

Paikalliset yritykset korjauksissa

- Kalustokorjaukset ja hionnat: Puusepäntiike Heikkinen, Kuopion Woodi
- Kiskojen ja kiinnityksien korjaukset: Eurokangas
- Ompelukonehuollot ja varaosat: Kone-Minna
- Pianoviritykset yms: F-Kuopio/F-Musiikki
- Verhoilujen uusimiset ja korjaukset: Verhoomo Versta

Kierrätystarvikkeita ja kalusteiden jatkokäyttö

- Elävä kauppa, SPR Kontti, Osto- ja myyntiliike Vilin valinta Ky

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tietohallinnon kiertotalousteot

Tietohallinnossa on toteutettu seuraavia kiertotaloutta tukevia tekoja:

- iPadien uudelleenkäyttö ja kierrätys
 - Kesästä 2024 alkaen kouluilta poistettuja iPadeja on myyty Inregolle, koska laitteiden tietoturvapäivitykset ovat päättyneet. Inrego jälleenmyy laitteet yksityiskäyttöön.

- Taloudellinen hyöty Kuopion kaupungille: noin 31 000 €
- Ympäristösäästö: noin 23 500 kg CO₂e (Lähde: Inregon virallinen ympäristölaskuri)
- Laitteiden elinkaaren pidentäminen: Henkilöstön ja oppilaiden laitteiden käyttöikä on jatkettu jopa 60 kuukauteen, mikä vähentää uusien laitteiden hankintatarvetta ja pienentää ympäristökuormitusta.
- Tulostusympäristön ympäristöarviointi: Tulostusympäristöä on tarkasteltu ympäristönäkökulmasta ja monitoimilaitteet on valittu tulostusmääriin nähden sopiviksi ja tulostimien määrää on arvioitu yksikkökohtaisesti, jotta laitteita ei olisi tarpeettomasti.

Rakennusmateriaalien ja infrarakentamisen kierrätyksen nykytilan kuvaus

Kuopiossa on etenkin viime vuosina edistetty kiertotaloutta ja kierrätysmateriaalien hyödyntämistä kiinteistö- ja infrarakentamisessa. Materiaalien kiertoa ja luonnonvarojen kestävää käyttöä kehitetään aktiivisesti. Kaupunki on sitoutunut Kiertotalouden green dealissa korjaamaan ja kunnostamaan rakennuksia, kannustamaan ja ohjeistamaan kierrätys- ja purkumateriaalien käyttöön rakentamisessa sekä tehostamaan rakentamisessa käytettävien massojen koordinaatiota ja paikallista massojen uusiokäyttöä.

Kuopion kaupunki on mukana uusiomaarakentamisen UUMA5-ohjelmassa. UUMA5-ohjelma pyrkii edistämään kestävää ja vähähiilistä maankäytön suunnittelua ja rakentamista Suomessa. Lisäksi kaupunki on sitoutunut osallistumaan HIRAS-projektiin, jossa edistetään Suomen siirtymistä hiilineutraaliin kiertotalousyhteiskuntaan kehittämällä infrarakentamisen tuotteita, jotka hyödyntävät kotimaisia sivuvirtoja ja lisäksi sitovat hiilidioksidia.

Infrarakentamisessa kaupungin rakennuttamissa hankkeissa on käytetty uusio- ja kierrätysmateriaaleja vuosina esimerkiksi vuosina 2023-2024 seuraavasti:

- Louhetta on uusiokäytetty noin 70 000 m³, moreenia noin 30 000 m³ ja betonimurskeita noin 44 000 tonnia.
- Pohja- ja arinatuhkia on käytetty lähes 1000 tonnia.
- Kierrätettyjä graniittisia reunakiviä on hyödynnetty yli 3 000 m ja betonilaattoja 600 m².
- Myös vanhoja leikkivälineitä on kunnostettu ja kierrätetty ja vanhoja aitarakenteita kierrätetty.
- Rakennuttamiskohteissa on pyritty löytämään maamassoille ja kierrätysmateriaaleille hyötykäyttö ja sijoituspaikka mahdollisimman läheltä kaivupaikkaa. Tällä pyritään vähentämään päästöjä ja toimimaan resurssiviisaasti.

Kiinteistöjen osalta rakennustyömaiden jätteiden määrä, kierrätysaste ja hyötykäyttöaste on Tilapalveluilla jatkuvassa seurannassa ja optimoinnin kohteena.

Talonrakennushankkeiden hiilineutraaliuden keinojen etsinnässä Tilapalvelut osallistui [korjausrakentamisen KIRA-haasteeseen](#) (Kaarenhovin päiväkot), jossa pyrittiin saamaan tietoa uudisrakennusvaihtoehdon ja korjausvaihtoehdon välille huomioiden mm. kustannustehokkuus, elinkaarikustannukset, hiilijalanjälki, riskit ja arvonn tuotto. Tilapalvelut osallistui lisäksi [RALA ry:n "Vähähiilisen rakentamisen arvonn luonnon johtaminen" -kehityshankkeeseen](#), jossa yhtenä osa-alueena paneuduttiin kiertotalousratkaisuihin rakentamisessa, mm. EU-taksonomia huomioiden.

Kaupungin purkuhankkeissa on lisätty materiaalien sekä rakennusosien kierrätystä.

Kierrätysmateriaalien talteenottoon ja käyttöön on kehitetty ratkaisuja esimerkiksi [Kieppu-](#)

[hankkeessa](#), jota toteutti Elävä säätiö ([linkki uutiseen](#)). Hankkeessa toteutettiin uudelleenkäyttökartoitus Riistavedellä sijaitsevalla ja purkupäätöksen saaneella Melalahden koululla. Kaikista listatuista tavaroista ja materiaaleista lähes puolet, noin 2500 kappaletta, ohjattiin hankkeen kautta esipurettavaksi ja uudelleenkäytettäväksi. Elävä säätiö toimi esipurun toteuttajana ja Kuopion kaupungin Tilapalveluiden mahdollistamana säätiö myös sai ottaa materiaalin käyttöönsä omaan kiertotalous- ja valmennustoimintaansa. Koululta ohjautui myös kartoituksen aikana ja sen myötä tuotteita edelleen kaupungin omaan käyttöön.

Kaupungin Kalustekierron nykytilan kuvaus

Kaupungin tavoitteena on tehostaa vanhojen, käyttökelpoisten kalusteiden uudelleenkäyttöä ja kierrätystä ja tätä varten on perustettu Kalustekierto. Kalustekierto on Kuopion kaupungin palvelualueita koskeva sisäisen kalustekierron väylä, joka toimii Teamsissa. Kalustekierto-tiimiin voivat liittyä kaikki kaupungin työntekijät.

Kalustekierron kautta yksiköt voivat laittaa ilmoituksen itselleen tarpeettomista kalusteista tai hankkia itselleen muiden ilmoittamia kalusteita. Kalusteista ei peritä maksua, vaan ne liikkuvat kaupungin yksiköiden välillä ilmaiseksi. Tarvittaessa kalusteille voi ostaa myös kuljetuksen. Kalusteiden myynti henkilökunnalle tai Kiertonet.fi-palvelun kautta on myös mahdollista.

Kehitystoimenpiteet

- Viestintä hankintatiimin toimesta: Laajennetaan kalusteiden korjauksia ja käytäntöjä myös Kasvun ja oppimisen palvelualueen ulkopuolelle jakamalla tietoa sopimustoimittajien ja paikallisten yhteistyökumppaneiden yhteystiedoista esim. korjauksia, varaosien hankintaa, huoltoja ja Outlet- sekä käytettyjen kalusteiden hankintaa varten.
- Kartoitus yrityspalveluiden toimesta: Korjauksia/huoltoja tekeviä yrityksiä kartoitetaan lisää. Yrityksiä pyydetään ilmoittautumaan: esimerkiksi Business Kuopion uutiskirjeeseen sisällytetään juttu siitä, että haemme yrityksiä, jotka ovat erikoistuneet korjaamiseen. Vielä työn alla olevaan palveluhakemistoon on tulossa kattavasti esille yrityksiä ja niitä voi hakea hakusanoilla.
- Selvitys hankintatiimin toimesta: Hankintaohjelmassa on kalustekierto esimerkkinä, mutta tästä aihepiiristä ei ole mittaria. Seuraava hankintaohjelman päivitys on strategiapäivityksen jälkeen. Tällöin ohjelma ja ohjeet päivitetään ja niihin pyritään saamaan myös tähän liittyvää mittaristoa.
- Koulutusta ympäristönsuojelupalvelujen ja hankintatiimin yhteistyönä: Asia nostetaan esille esihenkilökoulutuksissa ja hankintaverkostossa.

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on esityksen vastaamiseen liittyvä asia (KH 21.10.2024 § 293).

Liitteet